

A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság 2013. évi közhasznú tevékenysége – tartalmi összefoglaló

1. A pénzügyi helyzet áttekintése

A MAB 2013-ban is eredményesen működött, s a jogszabályokban rögzített feladatait elvégezte. A feladatellátás pénzügyi fedezete részben a központi költségvetési támogatás, részben a MAB saját bevétele volt. A központi **költségvetési támogatás és a saját bevételek aránya 64-36%** volt. Ez a 2012. évi költségvetési támogatás csökkentés eredményeként előállt 30-70%-os aránynál kedvezőbb, ám még mindig nem éri el a reálisnak tekinthető 80-20%-os arányt. (A fenti arány 2011-ben 72-28%, 2010-ben 81-19%, 2009-ben 80-20% volt.)

A 2013-as központi támogatás **155 millió Ft** volt, a 2012-es mélypont fényében jelentősnek mondható, ám még mindig elmaradt a 2010-es és korábbi évek 180 – 245 millió Ft-os éves támogatási összegétől, s így nem elegendő, különös tekintettel a MAB gazdálkodását érintő exogén tényezőkre. A MAB finanszírozásának továbbá a működés és a személyi erőforrások fejlesztését is lehetővé kell tennie, ahogy ezt a minőségbiztosítás európai sztenderdjei (ESG) és az ENQA tagsági követelményei is elvárják.

A korábbi évek beszámolóiban bemutattuk a MAB költségvetési támogatásának folyamatos csökkenésére, a nem a felsőoktatási törvény által előírt finanszírozásra vonatkozó tényeket. Ezekben az években a MAB-ot a felsőoktatási szektoron belül is hátrányos megkülönböztetést sújtotta, a minőség fontosságáról szóló oktatási kormányzati kommunikáció ellenére. 2013-ban talán megtört a támogatáscsökkentési trend, bízunk benne, hogy ha nem is kiemelt, de legalább a szektorban átlagos elbírálás szerint alakul a jövőben a MAB központi költségvetési támogatásának mértéke.

A MAB 2013. évi működésének tartalmi részleteiről a MAB elnökének valamint főtitkárának vonatkozó éves beszámolóit tudósítanak, melyeket évkönyvünkben nyomtatva és honlapunkon elérhetően is publikáltunk. A jelen összefoglaló a MAB 2013. évi működésének néhány lényeges elemét emeli ki.

2. A szakmai tevékenység áttekintése

A MAB szakmai tevékenységének számszerű adatait az alábbi táblázat összegzi. Szakmai tevékenységünk sokoldalúságáról és méretéről a www.mab.hu honlap, valamint a <http://tir.mab.hu> adatbázis nyújt részletes tájékoztatást.

Tevékenység és határozat típusa	2012	2013
Felsőoktatási szakképzés indítás	–	237
Alapszak létesítés	5	3
Mesterszak létesítés	14	31
Alapszak indítás	44	10
Mesterszak indítás	84	49
Szakmonitorozás (alap- és mesterszakok)	11	41
Doktori iskola létesítés	4	5
Egyetemi tanári pályázat	125	107
2. körös intézményakkreditáció (int+karok száma)	42	34
Párhuzamos akkreditáció (programok száma)	35	folyamatban
Felülvizsgálati ügyek	16	34
Doktori iskola megfelelőségi értékelés (DI+törzstag)	–	120 + 1.287
Összesen	380	671 + 1.287

A 2013-ban lezárt ügyek száma.

2012-höz képest az ügyszám 2013-ban jelentősen emelkedett. Ebben döntő szerepet játszott a **doktori iskolák és törzstagok megfeleléségi vizsgálata**. Továbbá a 237 **felsőoktatási szakképzés** véleményezése 2012 decemberében indult, de a 2013-as befejezés miatt ez az ügyszám a 2013. évi statisztikában jelenik meg. Az orvos-, egészség- és sporttudományi képzések **párhuzamos akkreditációs vizsgálata** 2013-ban elkezdődött, a vizsgálat lezárása 2014-ben várható.

A MAB további szakmai tevékenységei a következők:

- állásfoglalások bizottsági előkészítése, meghozatala és kiadványozása,
- különböző jogszabálytervezetek véleményezése,
- akkreditációs követelmények és eljárások megalkotása és karbantartása,
- a MAB honlapjának fenntartása,
- MAB adatbázis (Titkársági Információs Rendszer, TIR) fejlesztése, működtetése,
- rendszeres és időszaki kiadványok megjelentetése,
- érdeklődésekre válasz, információszolgáltatás,
- nemzetközi kapcsolatok (benne ENQA, CEENQA és INQAAE).

A doktori iskolákhoz kapcsolódó véleményezéseket 2013-ban is **kizárólag elektronikus úton**, a **doktori adatbázisban** végeztük. Hasonlóképpen, a szaklétesítési, szakindítási beadványok és az egyetemi tanári pályázatok véleményezése is **elektronikusan**, a **TIR adatbázisban** történt. 2013-tól továbbá az intézmény- és párhuzamos programakkreditáció technikai lebonyolítása is a TIR-ben zajlik. Mindez – a korszerű ügymenet mellett – **költségmegtakarítást** is eredményez (posta, telefon).

A szokásos tevékenységek (**intézményakkreditáció, egyetemi tanári pályázatok véleményezése**, stb.) mellett a legjelentősebb munka 2013-ban az **orvos-, egészség- és sporttudományi képzések** párhuzamos akkreditációs vizsgálatának elindítása, valamint a **doktori iskolák és törzstagjaik megfeleléségi vizsgálata** voltak.

A MAB igen aktív és elismert **nemzetközi szerepvállalása** (ENQA, CEE Network, tisztségek, szakértői megbízások, projektek, konferenciák) 2013-ban is döntő mértékben az adott nemzetközi illetve külföldi szervezetek segítségével, finanszírozási részvételével volt lehetséges. A MAB **Nemzetközi Tanácsadó Testületének ülését** 2013-ban is megrendeztük.

3. A feladatok és feltételek egyensúlyának kérdése

- a) A MAB **munkaterhelése**, mint az a statisztikából is látszik, 2013-ban az előző évinél lényegesen nagyobb volt. A munkát ráadásul csökkenő létszámú Testület és változatlan létszámú Titkárság végezte el. Egy-egy MAB tag mondott le 2013. február illetve márciustól, egy további tag pedig – rektori kinevezése miatt – novembertől. Pótlásukra csak 2014. februártól került sor. A 2011-es 25%-os titkársági létszámcsökkentést még mindig nem tudtuk kismértékben sem ellensúlyozni, a Titkárság továbbra is működőképessége határán áll helyt. Külön is ki kell emelni a rész munkaidős kollégákra nehezedő – gyakran kényszerűen teljes munkaidőnyi – munkaterhelést. 2014-ben már nem látszik tovább halaszthatónak e tekintetben a fejlesztés.
- b) A korábbi évek beszámolóiban említett **egyensúlyhiány** a feladatok és feltételek között továbbra is fennáll, az ebből eredő, a MAB munkájának minőségére, működőképességére vonatkozó veszélyekkel együtt.
- c) A **költségvetési támogatás rendelkezésre bocsátásának időzítése** tekintetében 2013-ban a támogatás első részletét augusztus 5-én, a fizetésképtelenség határán kaptuk meg, amikor már csak 2 millió Ft volt a MAB bankszámláján. Ennek az is oka volt, hogy megváltozott a támogatás folyósításának módja, az eddigi (elvből) előfinanszírozásból utófinanszírozás lett,

negyedévenkénti elszámolással. Az EMMI által ajánlott két konstrukció közül a megadott feltételek melletti előfinanszírozás – a MAB működési sajátosságai, a szakértői kifizetések időbeni egyenlőtlen és nehezen előre látható eloszlása miatt – nem volt vállalható, így az utófinanszírozást kellett választanunk. Azaz költségeink fedezetét nekünk kellett megelőlegeznünk, továbbá 2013-ról nem egy beszámolót kellett írjunk az EMMI-nek a támogatás felhasználásáról, hanem negyedévente egyet, azaz összesen négyet. S ez a konstrukció azzal is járt, hogy a 2013-as támogatás negyedik negyedévi részletét csak 2014. február 24-én kaptuk meg. A MAB fenntartható működése szempontjából rendkívül fontos a központi finanszírozás kellő időbeni rendelkezésre bocsátása. Az elmúlt években megvalósult gyakorlat, egyes részletek késleltetett, a következő naptári-pénzügyi évben való rendelkezésre bocsátása nem ad biztos alapot a MAB gazdálkodásához.

4. A MAB 2013. évi gazdálkodásának eredményei

A MAB bevételei 2013-ban **243.202 eFt**-ot, kiadásai **186.776 eFt**-ot tettek ki. A kiadások szerkezete a következő volt:

Megnevezés	Összeg (eFt)
Anyagjellegű ráfordítások	43.610
Személyi jellegű ráfordítások	133.414
Értékcsökkenési leírás	875
Egyéb ráfordítások	8.865
Pénzügyi műveletek ráfordításai	12
Összesen	186.776

Az eredménykimutatás szerint 2013-ban a MAB pénzügyi eredménye **56,4 millió Ft nyereség** volt. Ez igen öröndetes, különösen az előző évek veszteségeihez képest (2011-ben 39 millió, 2012-ben 68 millió Ft), ám értelmezése némileg árnyalja a kedvezőnek látszó képet. A következő tényezőket kell figyelembe venni a számadat értelmezéséhez.

- A nyereség forrása döntően a **felsőoktatási szakképzések** véleményezéséért kapott szakértői díj, ami 2013-ban **egyszeri és volumenében megismételhetetlen** bevétel volt (mintegy **42 millió Ft**).
- A 2013-ban is rendkívül feszes, takarékos gazdálkodás mellett kiadásainkat további körülmények is csökkentették. Februártól, márciustól, illetve novembertől 1-1, összesen 3, MAB tagnak nem kellett tiszteletdíjat fizetnünk a fenti 3.a) pontban jelzett lemondások miatt, ez – járulékokkal együtt – mintegy **3 millió Ft** megtakarítást jelentett.
- Az intézményakkreditáció 2012/13-as szakaszában munkatorlódás, az egyházi intézményekről szóló jelentések késői elkészülte és MAB plénum elé kerülése miatt ezen látogató bizottságok tagjainak díjazására csak 2014-ben került sor. Ez – járulékokkal – mintegy **5 millió Ft**-ot jelentett.
- Meg kell említeni a szerződéseink újratárgyalásával, újrakötésével elért **költségcsökkentéseket**. A könyvelés-bérszámfejtés és a könyvvizsgálat díja tekintetében célratörő és kitartó tárgyalások eredményeként mintegy 20%-os költségcsökkentést sikerült elérnünk. 2013. július 1-től pedig az irodabérleti díjat is sikerült érezhetően (mintegy 13%-kal) csökkenteni. Ezt úgy tudtuk elérni, hogy az alagsori irattárat felköltöztettük az iroda területére. Két helyiséget felszabadítottunk erre a célra, s változtattunk a munkatársi ülésrenden. Összesen hét kollégát érintett közvetlenül az átrendezés. (Sajnos a Ft gyengülése az utóbbi megtakarítás nagyobb részét „elvitte”, azaz kiadásaink e vonatkozásban kismértékben csökkentek, az egyébként bekövetkezendő 10% körüli növekedés helyett.)

- e) Figyelembe kell továbbá venni azt is, hogy a kimutatott nyereség az **eredményszemléletű** elszámoláson alapul. Ugyanis míg az éves költségeink valóban 2013-ban keletkeztek, a központi költségvetési támogatás utófinanszírozásban való rendelkezésre bocsátása miatt a negyedik negyedéves támogatást csak 2014. februárban kaptuk meg, ahogy fentebb jeleztük. Ezt az összeget tehát 2013-ban a MAB előlegezte meg. A késleltetett központi finanszírozás sajnos immár „hagyománnyá” vált, az utóbbi években még a korábbi – elvileg – előfinanszírozási konstrukcióban is az adott évi támogatás utolsó részletét csak a következő évben kaptuk meg.

2013-ban a MAB által fizetett **szakértői tiszteletdíjak** a korábbi évekhez képest nem emelkedtek. Az intézményi- és párhuzamos akkreditációs **látogató bizottságok** munkájáért fizetett korábban is szerény szakértői díjat 2013-ban is a 2011-ben csökkentett mértéken tartottuk. A **titkárság** dolgozóinak illetménye 2010. óta változatlan volt, jelentős létszámcsökkentés, azaz növekvő munkaterhelés mellett. 2013-ban szerény fizetésemelést hajtottunk végre a nem vezető állású munkatársak körében. A titkárságon 16 fő dolgozik, a teljes munkaidőre vetített létszám 13,75 fő.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a MAB a 2012-es mélypont után remélhetően nem csak átmenetileg javuló finanszírozási keretek között, odaadó, lelkiismeretes munkával töltött, **szakmailag és pénzügyileg is eredményes évet zárt 2013-ban.**

Budapest, 2014. április 25.

Balázs Ervin s.k.
a MAB elnöke

Záradék:

A jelen tartalmi összefoglaló végleges szövege a MAB Felügyelő Bizottság által 2014. április 8-án elfogadott szöveghez képest változott, a változásokat a MAB plénuma 2014. április 25-i ülésén megtárgyalta és elfogadta, s azokkal a Felügyelő Bizottság egyetértett.

Budapest, 2014. május 8.

Török Ádám s.k.
a MAB FB elnöke